

Uppföljning av kommunernas åtgärder i åtgärdsprogram för miljömålen och anpassningar till ett förändrat klimat, år 2015

Sammanställningen redovisar läget för kommunernas arbete avseende åtgärderna i åtgärdsprogrammen för miljömålen (del 1) samt åtgärdsprogrammet för anpassning till ett förändrat klimat (del 2). Det är värt att poängtera att kommunerna även arbetar med åtgärder som ligger utanför åtgärdsprogrammen och som bidrar till en bättre miljö. Det miljöarbetet redovisas inte i denna sammanställning.

Innehåll

Del 1. Uppföljning av åtgärdsprogrammen för miljömålen	2
Sammanfattning	2
Inledning	3
Åtagande	3
Uppföljning	3
Bedömning av genomförandegrad	4
Resultat	5
Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad	5
Genomförandegrad per kommun – alla åtgärder	7
Genomförandegrad per kommun - åtaganden	8
Genomförandegrad per åtgärdsprogram	10
Bilaga 1. Miljömålsåtgärder som ej var med i enkäten	14
Del 2. Uppföljning av åtgärdsprogrammet för Anpassning till ett förändrat klimat	15
Sammanfattning	15
Inledning	15
Resultat	15
Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad	15
Genomförandegrad per kommun	18
Genomförandegrad per åtgärd	19
Bilaga 2. Klimatanpassningsåtgärder som ej var med i enkäten	20

Del 1. Uppföljning av åtgärdsprogrammen för miljömålen

Sammanfattning

I årets enkät ingick åtgärder för tre åtgärdsprogram: Miljömålen för vattnets bästa (slutuppföljning), åtgärdsprogrammet för Djurens och växternas miljömål (gäller under ett år till) samt Minskad klimatpåverkan (första uppföljningen av programmet).

Av de 30 åtgärder som ingick i 2015-års uppföljning är det Jönköpings kommun som har genomfört flest åtgärder (22 stycken), följt av Värnamo kommun (20 stycken) samt Eksjö och Vetlanda kommuner (19 stycken), (figur 2). Andelen åtgärder som genomförts i kommunerna varierar mellan cirka 25 och 75 procent (figur 2). Av de 30 åtgärderna är två stycken bedömda som ”Genomförda” i alla 13 kommuner: Levande sjöar och vattendrag, åtg. 11 Restaurering av vattendrag enligt plan och Grundvatten av god kvalitet, åtg. 9 Tillämpa SGU’s råd för energibrunnar (tabell 2).

Kommunernas bedömning av respektive åtgärd viktas till en samlad bedömning. Alla är aktiva i åtgärdsarbetet vilket syns i sammanställningen över varje kommuns bedömningar (tabell 2) samt i figuren över genomförandegraden av åtgärdsarbetet per kommun (figur 2).

Viktningen visar att 12 stycken åtgärder (40 procent) är bedömda som ”Genomförda” (figur 1). Enligt viktningen är hälften av åtgärderna genomförda i det åtgärdsprogram som pågått längst tid: åtgärdsprogrammet Miljömålen för vattnets bästa (figur 5). Det programmet löpte ut år 2015 och åtgärderna är härmed slutbedömda. Flest antal ej påbörjade åtgärder finns i åtgärdsprogrammet för Minskad klimatpåverkan, vilket beror på att det är det program som har varit i gång kortast tid.

Kommunerna har valt ut åtgärder i åtgärdsprogrammen som de har åtagit sig att genomföra. Åtagandena är olika många för kommunerna. Flest åtaganden har Aneby (24 stycken) och minst antal åtaganden har Tranås med 10 stycken. Alla kommuner har genomfört mer än 30 procent av de åtgärder som man åtagit sig. Nässjö och Vaggeryds kommuner har genomfört högst andel av sina åtaganden, nästan 80 procent (figur 3).

Inledning

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tillsammans med länets aktörer tagit fram fyra åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålen. Åtgärdsprogrammen är:

- **Miljömålen för vattnets bästa, åtgärdsprogram 2011-2015** (meddelande 2011:1) som omfattar miljö kvalitetsmålen Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet. Programmet har stark koppling till vattenförvaltningen.
- **Djuren och växternas miljömål, åtgärdsprogram 2012-2016** (meddelande 2011:31) som omfattar miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap.
- **Minskad klimatpåverkan 2015-2019** (meddelande 2014:30) som omfattar miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.
- **Hälsans miljömål, åtgärdsprogram 2016-2020** (meddelande 2015:37) som omfattar Frisk Luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt, Säker strålmiljö och delar av Bara naturlig försurning. Avsnittet om Frisk luft innehåller många åtgärder som bidrar till Begränsad klimatpåverkan och är integrerade med Klimat- och energistrategin (meddelande 2010:17). Detta åtgärdsprogram ingick inte i enkäten år 2015 eftersom det började gälla år 2016.

Utöver åtgärdsprogrammen för miljö målen finns det även ett program för klimatanpassning:

- **Anpassning till ett förändrat klimat 2015-2019** (meddelande 2014:27). Uppföljningen av detta åtgärdsprogram redovisas i del 2 i denna sammanställning.

Åtagande

Om en kommun i remissbehandlingen av åtgärdsprogrammen angivit att de avser att genomföra eller medverka i en åtgärd så är den ett ”åtagande” för den kommunen.

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att följa upp åtgärdsprogrammen. De åtgärder som Länsstyrelsen är ansvarig för följs upp tre gånger per år och åtgärder som andra aktörer ansvarar för, till exempel kommunerna, Skogsstyrelsen, och Region Jönköpings län följs upp en gång per år.

Varje år skickar Länsstyrelsen ut en enkät till samtliga kommuner i länet. Enkäten syftar till att:

- ge en lägesbild över åtgärdsarbetet
- utgöra underlag för Länsstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i åtgärdsarbetet
- inspirera kommunerna att utveckla sitt miljöarbete
- ge upplag som kan användas i nya åtgärdsprogram
- ge underlag för att dela information och erfarenheter med andra län och kommuner

Bedömning av genomförandegrad

Genomförandegraden av åtgärderna bedöms enligt följande fyrgradiga skala:

- G:** Åtgärden är genomförd helt eller i huvudsak, eller har införts i löpande verksamhet
- H:** Åtgärden är genomförd till mer än hälften
- P:** Åtgärden är påbörjad men ännu inte gjord till mer än hälften
- E:** Åtgärden är ej påbörjad
- ER:** Åtgärden berör ej kommunen/Ej relevant för kommunen

Kommunerna har möjlighet att kommentera sin bedömning.

Resultat

Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad

Kommunerna i Jönköpings län är ansvariga eller delaktiga aktörer för 39 av åtgärderna i de tre åtgärdsprogrammen som ingår i 2015-års enkät. I sammanställningen nedan ingår 30 av dessa. Resterande nio ingår inte eftersom andra aktörer har det huvudsakliga ansvaret och kommunerna endast har en begränsad roll. De åtgärder som inte ingår i sammanställningen listas i bilaga 1. 28¹ av åtgärderna ingick i den enkät som skickades ut hösten 2015. Länsstyrelsen har bedömt läget för övriga två. Samtliga 13 kommuner i länet har besvarat enkäten.

Kommunerna bedömer åtgärderna efter läget i sin kommun. Det innebär att en åtgärd till exempel kan bedömas som ”Genomförd” i fem kommuner, ”Halvvägs” i fem kommuner, ”Påbörjad” i en kommun och ”Ej påbörjad” i två kommuner. I Länsstyrelsens uppföljning av åtgärdsprogrammen redovisas dels uppföljningen per kommun och dels en gemensam, vägd bedömning, för respektive åtgärd. För att få fram den gemensamma bedömningen för respektive åtgärd viktas samtligas bedömningar enligt exemplet i tabell 1.

Tabell 1. Exempel på viktning

Bedömning (genomförande)	Viktningstal (n)	Kommunantal (x)	Viktning (n*x)	Vägd bedömning ($\sum(n*x)/\text{maxpoäng}$)
G (>0,77)	3	5	15	(15+10+1+0)/39=0,67
H (0,57-0,77)	2	5	10	
P (0,10-0,56)	1	1	1	
E (<0,10)	0	2	0	
Maxpoäng:	3	13	39	

I tabellen visas ett exempel på hur en åtgärd som har bedömts av 13 kommuner har viktats och fått den vägda bedömningen H (= åtgärden är genomförd till mer än hälften). Respektive bedömningsklass har ett konstant viktningstal (n), medan kommunantalet (x) varierar beroende på genomförandegraden hos kommunerna. Maxpoängen uppnås då alla kommuner angett att en åtgärd har genomförandegraden G. Värdet från den vägda bedömningen omvandlas till en bedömningsbokstav enligt intervallet som anges efter respektive bedömningsklass. Om inte alla 13 kommuner är berörda av en åtgärd blir summan av kommunantal (X) mindre än 13.

Resultatet av uppföljningen visas i tabell 2. I kolumnen längst till höger redovisas den viktade bedömningen av kommunernas svar. De två fetstilta åtgärderna är bedömda av Länsstyrelsen eller är genomförda sedan tidigare.

¹ 30 åtgärder ingick i enkäten men två av dem berör enbart Jönköpings kommun. Dessa åtgärder är inte med i sammanställningen men listas i bilaga 1.

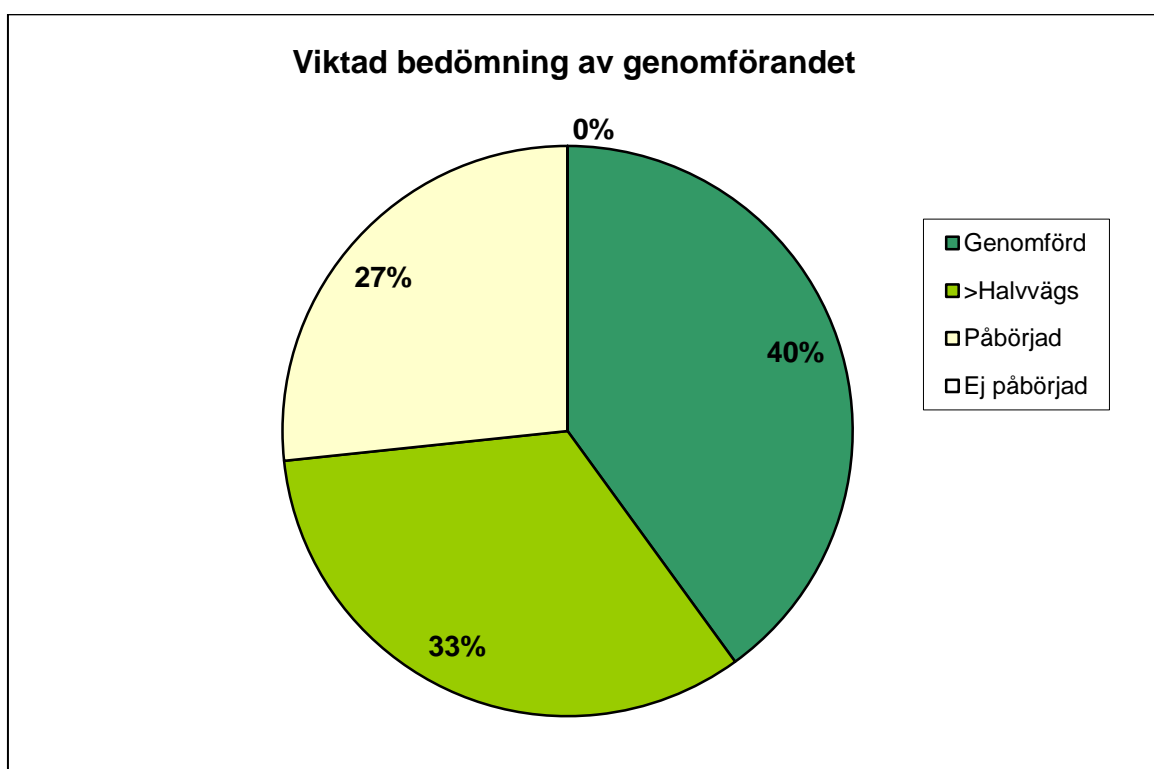
Tabell 2. Sammanställning av kommunernas åtgärdsbedömning.

	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktning
Begränsad klimatpåverkan														
4. Införande av Miljö- eller energiledningssystem	H	P	E	E	E	H	E	H	E	P	H	E	E	P
9a. Öka prod. och anv. av förnybar el (dokumenterar)	G	E	G	G	G	G	P	H	E	G	G	G	G	H
9b. Öka prod. och anv. av förnybar el (egen mark)	E	G	G	P	G	G	P	E	E	H	G	G	G	H
9c. Öka prod. och anv. av förnybar el (köpa förnybar el)	G	G	G	P	G	G	G	G	E	G	G	G	G	G
17. Energideklaration fordon	E	E	G	P	G	G	G	P	E	P	G	G	G	H
18. Fordon avsedda för förnybara bränslen eller el	P	P	P	P	P	G	P	G	P	P	P	E	P	P
19. Klimatfundsyst. för resor i arb. eller klimatkomp.	E	E	E	E	E	G	E	E	E	E	P	E	E	P
Ingen övergödning														
4. Underlag till kommunernas arbete med övergödning	G	G	G	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
5a. Minska mängden inläckage av ovidkommande vatten b. Investeringsplaner kopplade till saneringsplaner	H	G	P	G	P	G	P	G	H	G	P	G	H	H
7. Dagvattenstrategi	P	G	H	P	E	G	H	G	P	G	P	G	P	H
9. Kommunövergripande avloppsplan	H	G	H	G	G	P	P	G	G	G	P	H	H	H
Levande sjöar och vattendrag														
5b. Utb av entreprenörer i miljöhänsyn vid grävvarb	G	G	G	P	G	G	E	H	H	E	E	G	G	H
11. Restaurering av vattendrag enl. plan	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
13. Slamtransport ska minska	G	G	G	H	G	H	G	E	G	E	H	G	G	H
21. Körskadors effekt på vattenmiljöer ska minska	G	G	G	G	G	G	H	P	H	E	G	G	G	G
Grundvatten av god kvalitet														
1a. Upprättat och beslutat om vattenförsörjningsplan senast 2013 b. Lst ska ha informerat om vattenförsörjningsplaner	P	H	H	G	E	H	P	G	G	P	P	P	P	P
3. Reviderade vattenskyddsområden för större vattentäkter	P	G	G	P	G	G	P	G	G	G	G	H	P	H
4. Vattenskyddsområden för samtliga allmänna vattentäkter	G	G	G	G	G	G	P	P	G	G	H	H	G	G
5. Lokala miljö- & hälsoskyddsföreskrifter för större enskilda vattentäkter	G	G	P	G	E	P	E	P	E	P	P	H	G	P
6. Reservvattenförsörjning	H	H	H	G	G	P	P	G	G	G	G	G	H	G
7. Infokampanjer fastighetsägare med enskilt V/A	G	G	G	G	H	G	H	E	G	G	G	G	G	G
9. Tillämpa SGU's råd för energibrunnar	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
Ett rikt växt- och djurliv														
2. Bidragslista	G	G	G	H	H	H	H	H	H	G	G	G	G	G
7. Skötsel av skyddade områden	G	G	ER	G	G	G	ER	G	G	G	G	P	G	G
10. Inventering av träd i tätorter	G	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
Myllrande våtmarker														
1b. Info om samråd vid anläggande av skogsväg	G	P	P	P	H	G	E	G	E	G	G	G	G	H
8 Guidning på våtmark	E	G	E	G	P	G	P	P	E	E	G	G	E	P

Levande skogar														
3. Skogar med höga sociala värden, ökad info	G	G	G	P	G	G	H	H	G	H	H	G	G	G
12. Öka arealen skyddad skog	G	E	P	G	P	G	E	E	E	E	E	E	G	P
Ett rikt odlingslandskap														
8. Vägar för biologisk mångfald	G	E	E	G	E	P	E	E	E	P	P	H	G	P

Den viktade bedömningen av de 30 åtgärderna visar att 40 procent bedöms vara ”Genomförda”, 33 procent bedöms vara ”Genomförda till mer än hälften”, 27 procent bedöms vara ”Påbörjade”(figur 1).

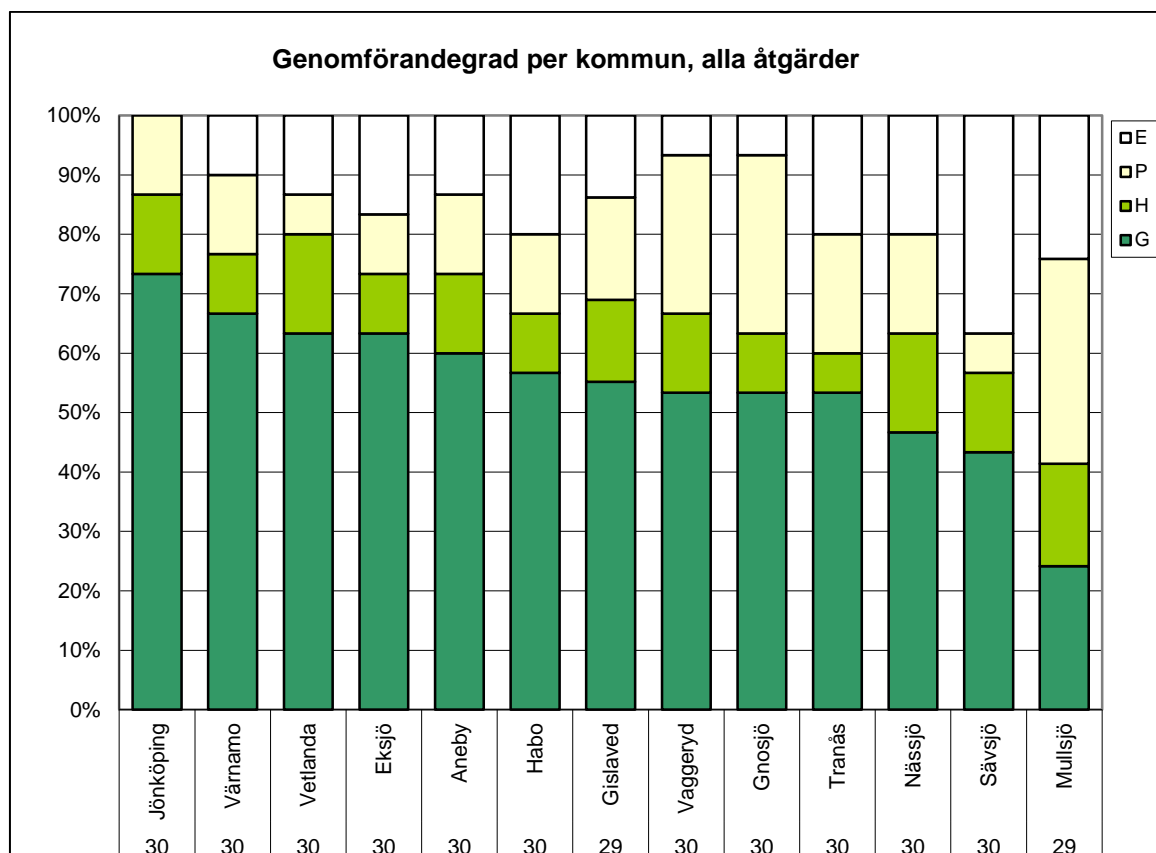

Figur 1. Resultatet av den viktade bedömningen för de 30 åtgärderna. Samtliga bedömningar har viktats enligt tabell 1 för att få fram en gemensam bedömning för länet.

Genomförandegrad per kommun – alla åtgärder

Figur 2 visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Siffran längst ner anger hur många av de totalt 30 åtgärderna som är relevanta i respektive kommun². Diagrammet är sorterat efter den kommun som har högst andel genomförda åtgärder till den kommun som har minst andel genomförda åtgärder.

² Åtgärden Ett rikt växt- och djurliv 7 ”Skötsel av skyddade områden” är bedömd som ”Ej relevant” för två kommuner

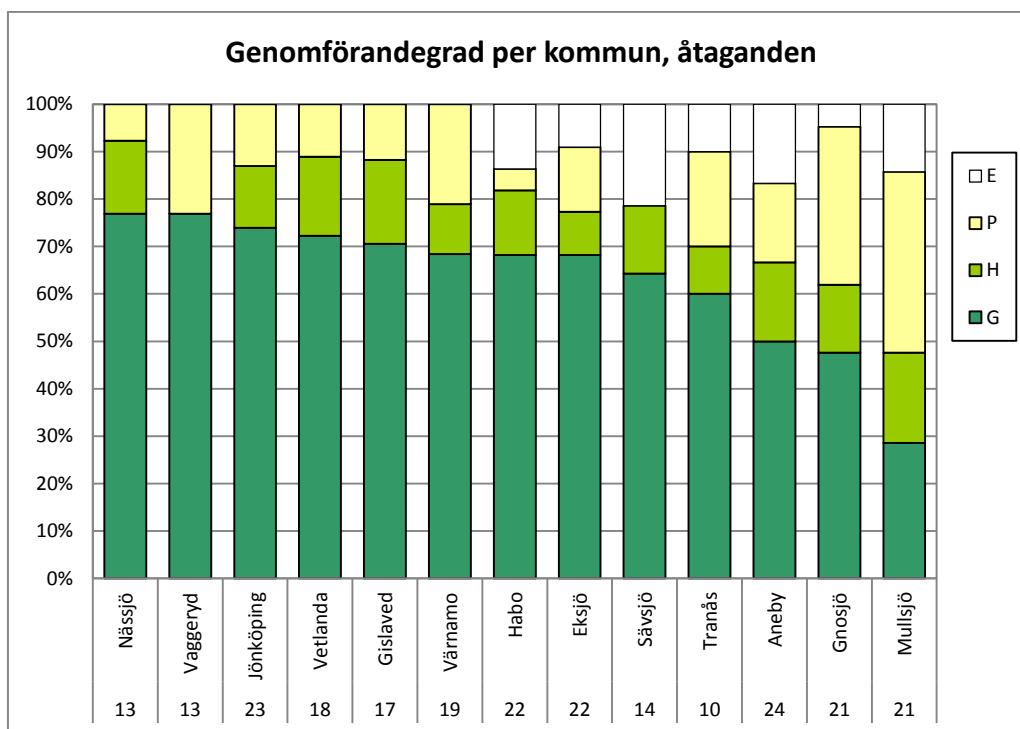

Figur 2. Figuren visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar hur många av de 30 åtgärderna som är relevanta för kommunen.

I figur 2 ser man att alla kommuner har genomfört över 25 procent av åtgärderna. De som har flest genomförda åtgärder är Jönköpings och Värnamo kommuner med 22 respektive 20 genomförda åtgärder. Vetlanda och Eksjö kommer tätt efter på 19 genomförda åtgärder följt av Aneby med 18 genomförda åtgärder. Ser man istället till hur åtgärdsarbetet har påbörjats i, oavsett genomförandegrad (det vill säga "Genomförd", "Halvvägs" och "Påbörjad"), visar det sig att Jönköpings kommun kommer på en första plats följt av Vaggeryd och Gnosjö kommuner. Den som har minst andel "Genomförda" åtgärder är Mullsjö kommun och högst andel "Ej påbörjade" åtgärder har Sävsjö kommun.

Genomförandegrad per kommun - åtaganden

Figur 3 visar andelen åtgärder som respektive kommun har åtagit sig att genomföra. Åtaganden kan vara olika åtgärder och olika många för kommunerna. Störst antal åtaganden har Aneby (24 stycken) följt av Jönköping kommun (23 stycken). Minst antal åtaganden har Tranås (10 stycken), Vaggeryd och Nässjö (13 stycken). Diagrammet är sorterat efter den kommun som har högst andel genomförda "åtaganden" till den kommun som har minst andel genomförda "åtaganden".

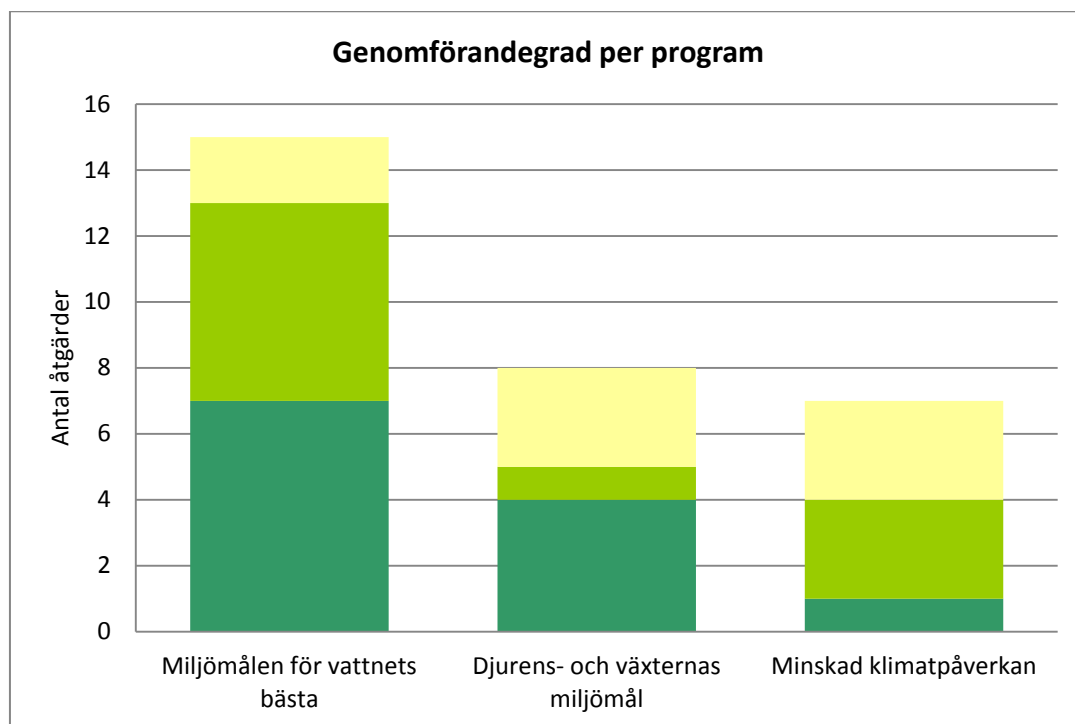
Figur 3. Figuren visar andelen åtaganden i respektive genomförandeklass per kommun. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar hur många åtaganden som varje kommun har.

Alla kommuner har genomfört nästan 30 procent av sina åtaganden. Nässjö har genomfört högst andel av sina åtgärder tätt följt av Vaggeryd. Mullsjö kommun har minst andel genomförda åtaganden. Ser man till hur åtgärdsarbetet har kommit igång i de olika kommunerna, oavsett genomförandegrad (det vill säga ”Genomförd”, ”Halvvägs” och ”Påbörjad”), så är det sex kommuner som har kommit igång med alla åtgärder.

Genomförandegrad per åtgärdsprogram

Figur 4 visar genomförandegraden av de tre åtgärdsprogrammen. Diagrammen visar bara genomförandegraden av kommunernas åtgärder och inte genomförandegraden för alla aktörer.

Figur 4. Figuren visar antalet åtgärder i respektive genomförandeklass uppdelat per program.

Kommunerna har flest åtgärder i Miljömålen för vattnets bästa. Det programmet gällde till och med år 2015 och slutuppföljdes i samband med 2015-års enkät. Cirka 45 procent (sju stycken) av kommunernas åtgärder blev, enligt viktningen, genomförda i det programmet. Exempel på åtgärder som har haft hög genomförandegrad är:

- Levande sjöar och vattendrag, åtgärd 11. Restaurering av vattendrag enligt plan. Kommentar: Länsstyrelsen har bedömt åtgärden som genomförd för samtliga kommuner.
- Grundvatten av god kvalitet, åtgärd 9. Tillämpa SGU's råd för energibrunnar. Kommentar: Länsstyrelsen har bedömt åtgärden som genomförd för samtliga kommuner.
- Ingen övergödning, åtgärd 4. Underlag till kommunernas arbete med övergödning. Kommentar: 12 kommuner har bedömt åtgärden som genomförd, en kommun har bedömt att de har kommit halvvägs eller mer. Kommunerna anger att de använder det underlag som är framtaget eller utgår från VISS vid bedömningar av miljöpåverkan.

- Grundvatten av god kvalitet, åtgärd 7. Infokampanjer till fastighetsägare med enskiltvatten/avlopp.
Kommentar: Nio kommuner har genomfört åtgärden, två kommuner har kommit halvvägs och en har inte påbörjat åtgärden. Bland annat har Aneby kommun informerat via TV-skärmar i matvarubutiker och på marknadsdagar, Habo och Mullsjö kommuner har tagit fram information om betydelsen av att ta vattenprover och har även erbjudit rabatterat pris för de med enskild brunn, Jönköpings kommun har tagit fram en broschyr som delas ut på BVC samt deltagit på informationsdagar, Sävsjö kommun skickar ut information i samband med inventering av enskilda avlopp, Gislaveds kommun har skickat ut information till samtliga hushåll, Vaggeryds kommun har tagit fram informationsmaterial och skickat till alla hushåll som har enskilt avlopp, Vetlanda och Värnamo kommuner har skickat ut information till berörda samt har information på sina hemsidor.
- Grundvatten av god kvalitet, åtgärd 4. Vattenskyddsområden för samtliga allmänna vattentäkter.
Kommentar: Nio kommuner har bedömt att åtgärden är genomförd, två har kommit halvvägs och två har påbörjat åtgärden. De flesta av de större allmänna vattentäkterna har beslut om vattenskyddsområden, vilket är positivt. Emellertid är många beslut tagna innan miljöbalken trädde i kraft och bör därmed ses över och vid behov uppdateras.

De flesta åtgärderna i Miljömålen för vattnets bästa har påbörjats av de flesta kommunerna. Om man ska välja ut en åtgärd som inte har så hög genomförandegrad, men som ändå har påbörjats av de flesta, så är det:

- Grundvatten av god kvalitet, åtgärd 1. Upprättat och beslutat om vattenförsörjningsplan senast 2013.
Kommentar: Tre kommuner har genomfört åtgärden, tre har kommit halvvägs, sex har påbörjat den och en har inte påbörjat åtgärden.

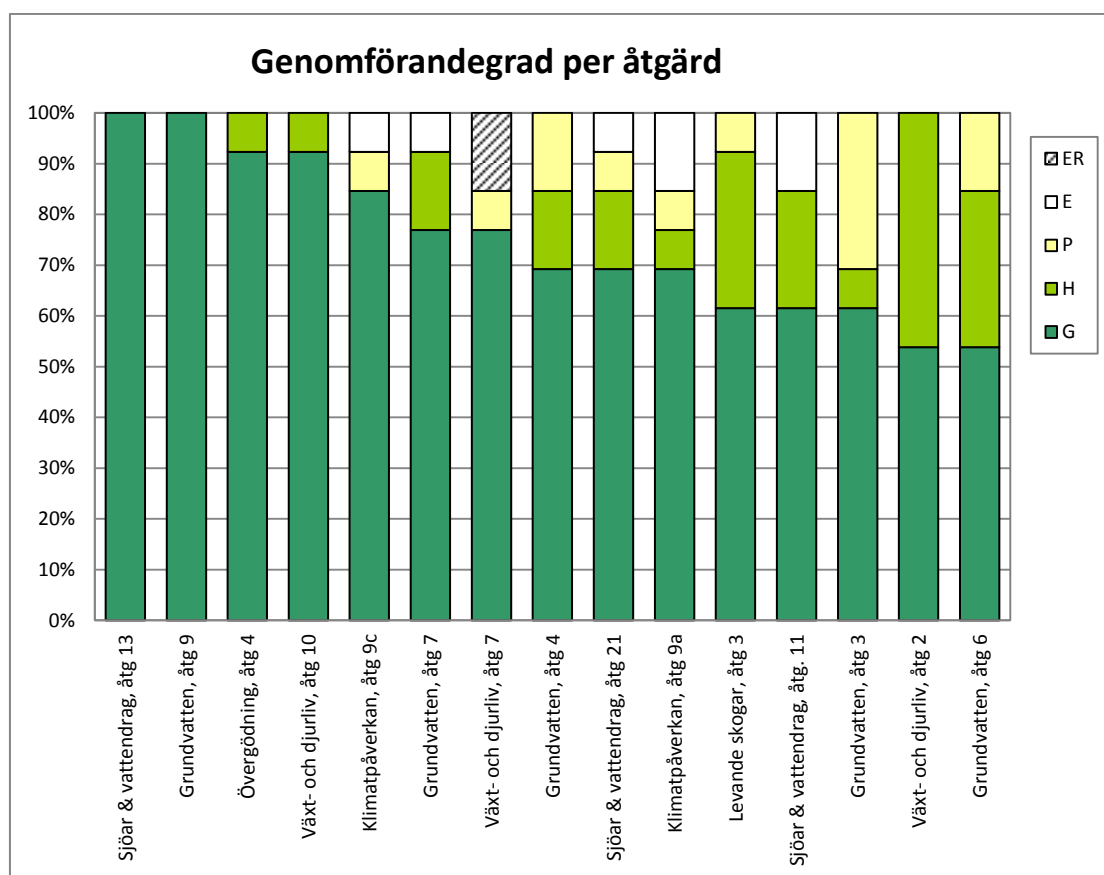
I Djurens och växternas miljömål har hälften av åtgärderna bedömts som genomförda medan endast en av sju åtgärder är bedömd som genomförd i Minskad klimatpåverkan. Åtgärdsprogrammen för Djuren och växternas mål gäller ett år till medan Minskad klimatpåverkan gäller i fyra år till. Två åtgärder som har hög genomförandegrad är:

- Ett rikt växt och djurliv, åtgärd 10. Inventering av träd i tätorter.
Kommentar: 12 kommuner har genomfört åtgärden och i en har arbetet med inventering kommit mer än halvvägs.
- Begränsad klimatpåverkan, åtgärd 9 c. Öka produktionen och användandet av förnybar el (köpa förnybar el)
Kommentar: Elva kommuner har genomfört åtgärden, en har påbörjat åtgärden och en har inte påbörjat åtgärden.

Figur 5 a-b redovisar andelen kommuner i respektive bedömningsklass per åtgärd. Det innebär att om alla kommuner har genomfört en åtgärd så är 100 procent i klassen

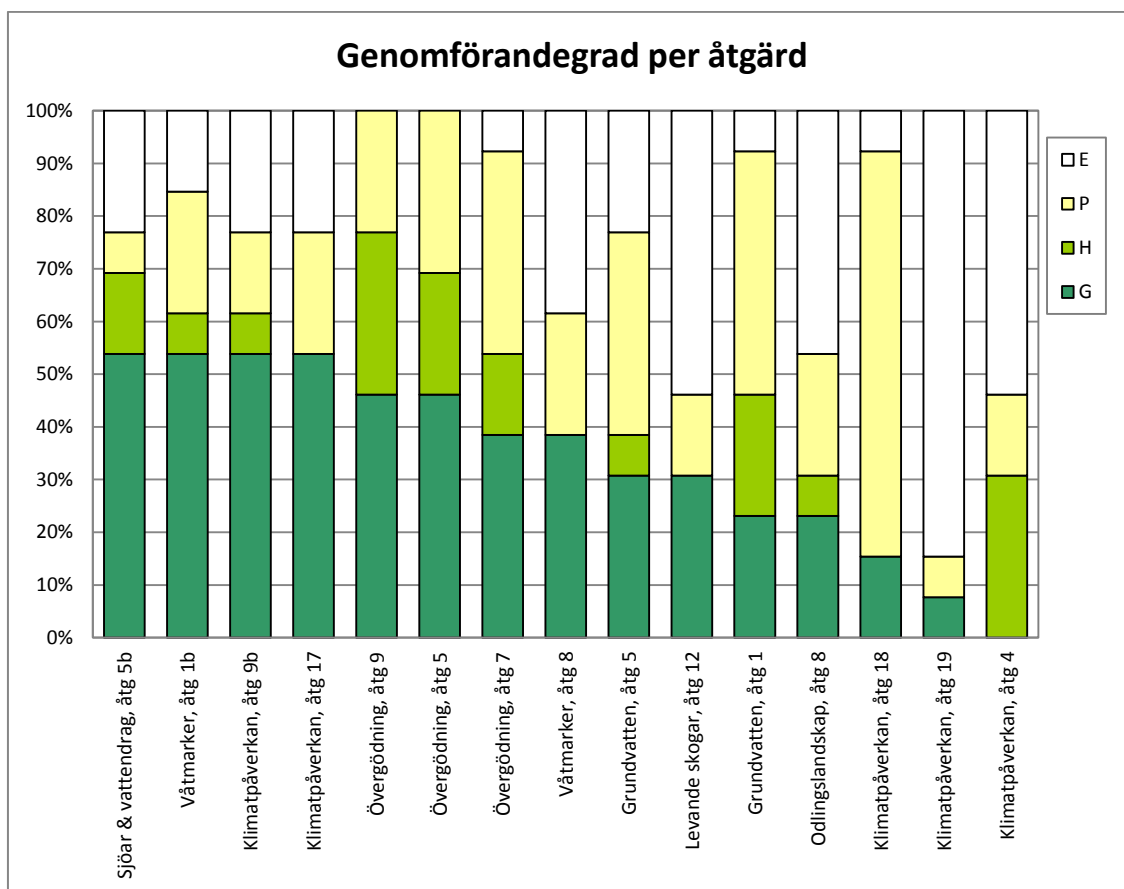

”Genomförd”. Åtgärderna är sorterade i fallande genomförandegrad. Det innebär att den åtgärd som flest kommuner har genomfört står längst till vänster i diagram 5 a och att den åtgärd som minst andel kommuner genomfört står längst åt höger i diagram 5 b. Åtgärdernas namn framgår av tabell 2.

Figur 5 a. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder.

Av de femton åtgärder som har högst genomförandegrad handlar en del om information och att ta fram underlag, planer och liknande. Det är åtgärder som ger positiva miljöeffekter på lite längre sikt genom att det till exempel bidrar till en ökad kunskap hos invånarna och utgör ett bra underlag till ett effektivt och välplanerat åtgärdsarbete för exempelvis fysiska åtgärder i naturen.

Figur 5 b. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder.

I figur 5 b redovisas åtgärder som enligt den viktade bedömningen är genomförda till 50 procent eller mindre. Här finns flera av åtgärderna i Minskad klimatpåverkan men även många i Miljömålen för vattnets bästa.

Bilaga 1. Miljömålsåtgärder som ej var med i enkäten

Miljömål	Åtgärd	Motivering till att den inte är med i enkäten
Begränsad klimatpåverkan	Åtgärd 3: Klimatskola	Länsstyrelsen kommer påbörja åtgärden under året, åtgärden tas med i nästa kommunenkät
Begränsad klimatpåverkan	Åtgärd 7: Biogasutveckling, ökad sortering av matavfall	Energikontor Norra Småland är drivande i åtgärden
Begränsad klimatpåverkan	Åtgärd 9d: Förnybar el, kunskapsspridning	Länsstyrelsen är huvudaktör och enbart Jönköpings kommun är delaktig
Begränsad klimatpåverkan	Åtgärd 10: Öka kunskap om förnybara energilösningar	Länsstyrelsen gör bedömningen
Bara naturlig försurning	Åtgärd 2: Fortsatt ytvattenkalkning	Länsstyrelsen huvudaktör, berör inte alla kommuner.
Bara naturlig försurning	Åtgärd 4: Fortsatt och utökad uppföljning	Länsstyrelsen huvudaktör, berör inte alla kommuner.
Ingen övergödning	Åtgärd 6: Utredning vid misstänkta övergödningsobjekt	Länsstyrelsen gör bedömningen för hela länet
Ingen övergödning	Åtgärd 8: Dagvattengrupper bildas i länet	Vattenråden ska bilda grupperna, de är ej bildade ännu. Kommunens del är endast deltagande i grupperna.
Levande sjöar och vattendrag	Åtgärd 4: Skapa bättre kanaler för informationsspridning från Länsstyrelsen till användare i andra organisationer	Kommunernas del väldigt liten.
Levande skogar	Åtgärd 8: Undersöka hur vattenmiljön påverkas av skogsbruk i försurningskänsliga mindre avrinningsområden	Var med i enkäten, bedöms enbart av Jönköping kommun
Levande skogar	Åtgärd 11a: Introduktion och utveckling av hyggesfritt skogsbruk i lämpliga bestånd; försök med hyggesfritt skogsbruk	Var med i enkäten, bedöms enbart av Jönköping kommun

Del 2. Uppföljning av åtgärdsprogrammet för Anpassning till ett förändrat klimat

Sammanfattning

Åtgärderna i Anpassning till ett förändrat klimat följdes upp för första gången i och med 2015-års enkät.

Av de 14 åtgärder som ingick i 2015-års uppföljning är det Vetlanda kommun som har genomfört flest åtgärder (10 stycken), följt av Vaggeryds kommun (8 stycken) samt Jönköpings och Eksjö kommuner (7 stycken), (figur 7). Kommunernas bedömning av respektive åtgärd viktas till en samlad bedömning. Viktningen visar att fyra stycken åtgärder (29 procent) är bedömda som ”Halvvägs” och tio stycken åtgärder (71 procent) som ”Påbörjade” (figur 6).

Genomförandegraden varierar mellan 0 och 71 procent (figur 7). Åtgärdsarbetet har emellertid kommit igång i alla kommuner och för minst 40 procent av åtgärder är arbetet påbörjat (figur 7 samt tabell 3).

Inledning

Länstyrelsen i Jönköpings län har tillsammans med länets aktörer tagit fram ett åtgärdsprogram för klimatanpassning:

- **Anpassning till ett förändrat klimat 2015-2019** (meddelande 2014:27).

Uppföljningen av Anpassning till ett förändrat klimat följer samma bedömningsskala som för åtgärdsprogrammen för miljömålen, se del 1 i denna sammanställning.

Resultat

Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad

Kommunerna i länet är ansvariga eller delaktiga aktörer för 24 av åtgärderna i åtgärdsprogrammet. I sammanställningen nedan ingår 14 av dessa. Resterande tio ingår inte eftersom andra aktörer har det huvudsakliga ansvaret och kommunerna endast har en begränsad roll samt att vissa av dem ska följas upp först i samband med 2016-års uppföljning. De åtgärder som inte ingår i sammanställningen listas i bilaga 2. Samtliga 13 kommuner i länet har besvarat enkäten.

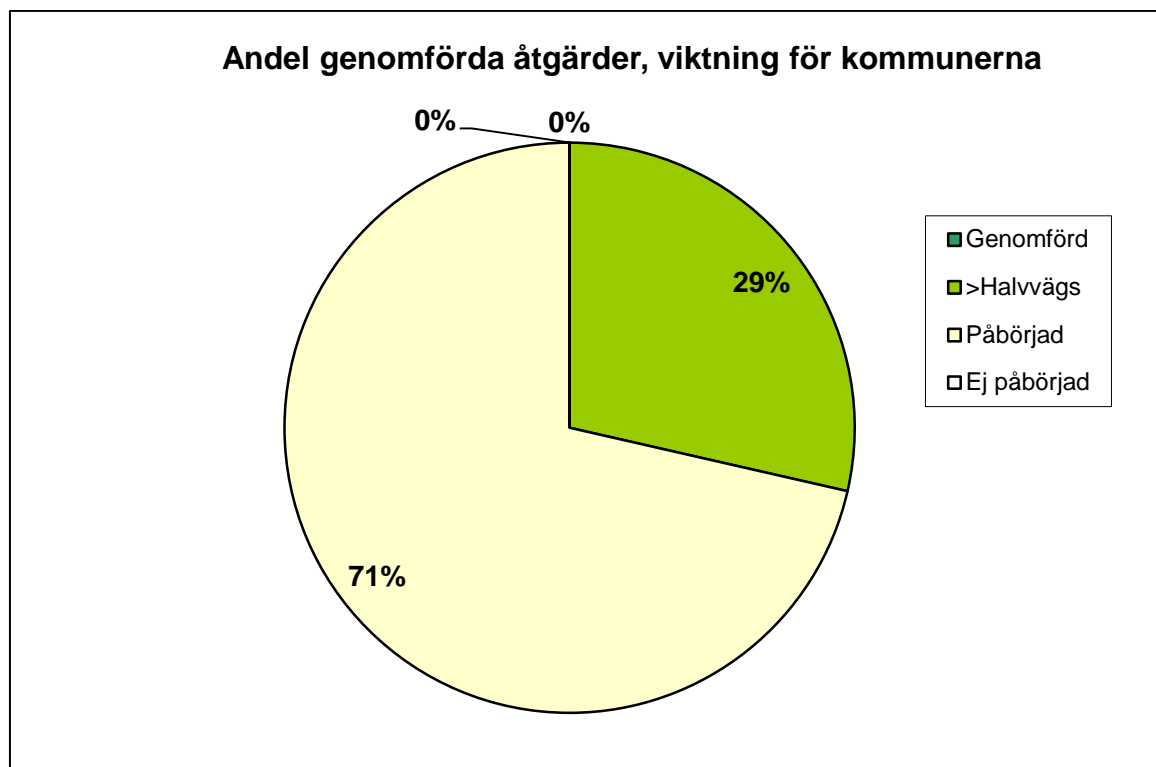

Tabell 3. Sammanställning av kommunernas åtgärdsbedömning.

Anpassning till ett förändrat klimat	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktning
2. Lyfta klimatanp.aspekter i vägsamråden, granska vägplaner och detaljplaner MKB:er	P	G	E	H	G	G	E	G	P	H	G	G	G	H
13. Hänsyn till framtida förväntade flöden i omprövningen av vattendomar	E	E	G	P	G	ER	ER	E	E	H	G	G	E	P
14. Beakta klimatförändr. i kommunala vattenförsörjningspl., beredskapsplaner för dricksvatten	P	H	P	G	E	H	H	G	G	P	G	P	P	H
15. Beakta klimatförändr. i de kommunala vatten- och avloppsplanerna.	P	P	G	G	E	E	P	G	E	H	H	P	P	P
16. Info om klimatförändr. inverkan på dricksvatten når ut till innehavare av enskilda brunnar och vattentäcker.	P	E	E	E	E	E	P	E	E	E	P	G	E	P
17. Inv. utifrån ras- och skredrisk, översvämningsrisk samt höga grundvattennivåer i framtidens klimat. Se över beslutade detaljplaner	P	H	P	P	G	G	E	P	E	H	G	G	P	P
18. Info om klimatanp. åtg. vid nybyggnation	E	P	E	H	E	G	E	E	G	H	G	G	G	P
20. Utredda behovet av och driva arbetet med klimatanpassning inom kommunen.	P	G	G	P	E	P	E	H	P	H	G	G	P	P
22. Åtg. i byggnadsplanering och i byggande för en hållbar byggnation och dagvattenhantering	P	G	P	P	H	G	P	G	E	G	G	G	P	H
24. Beakta klimatförändr. i kommunala dagvattenstrat.	G	P	P	G	E	P	P	G	E	P	G	G	E	P
28. Spridningsrisken i ett framtida klimat	E	G	E	G	P	G	P	H	G	H	P	G	G	H
36. Vattendragsres. för att syresätta vattnet på nat. väg	E	G	E	H	E	P	E	E	G	P	E	G	E	P
39. Åtg. ökat skydd vid värmebölja.	P	G	P	P	P	G	E	G	E	H	H	H	P	P
41. Vårdplatser och vård i hemmet, beredsk. värmebölja.	E	G	E	P	E	G	E	E	E	P	E	H	E	P

Den viktade bedömningen av de 14 åtgärderna visar att 29 procent bedöms vara ”Genomförda till mer än hälften” och 71 procent bedöms vara ”Påbörjade”(figur 6).

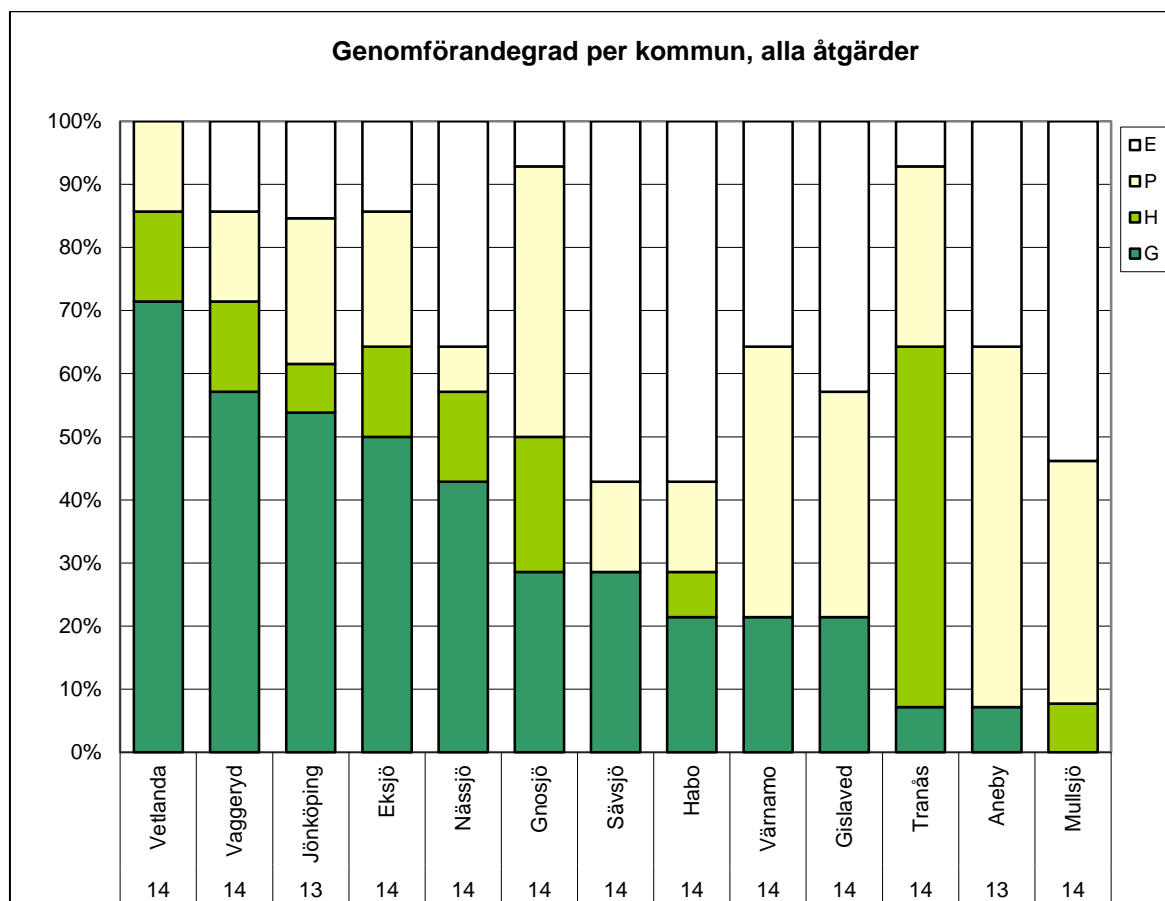

Figur 6. Resultatet av den viktade bedömningen för de 14 åtgärderna. Samtliga bedömningar har viktats enligt tabell 1 för att få fram en gemensam bedömning för länet.

Genomförandegrad per kommun

Figur 7 visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Siffran längst ner anger hur många av de totalt 14 åtgärderna som är relevanta i respektive kommun³. Diagrammet är sorterat efter den kommun som har högst andel genomförda åtgärder till den kommun som har minst andel genomförda åtgärder.

Figur 7. Figuren visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar hur många av de 14 åtgärderna som är relevanta för kommunen.

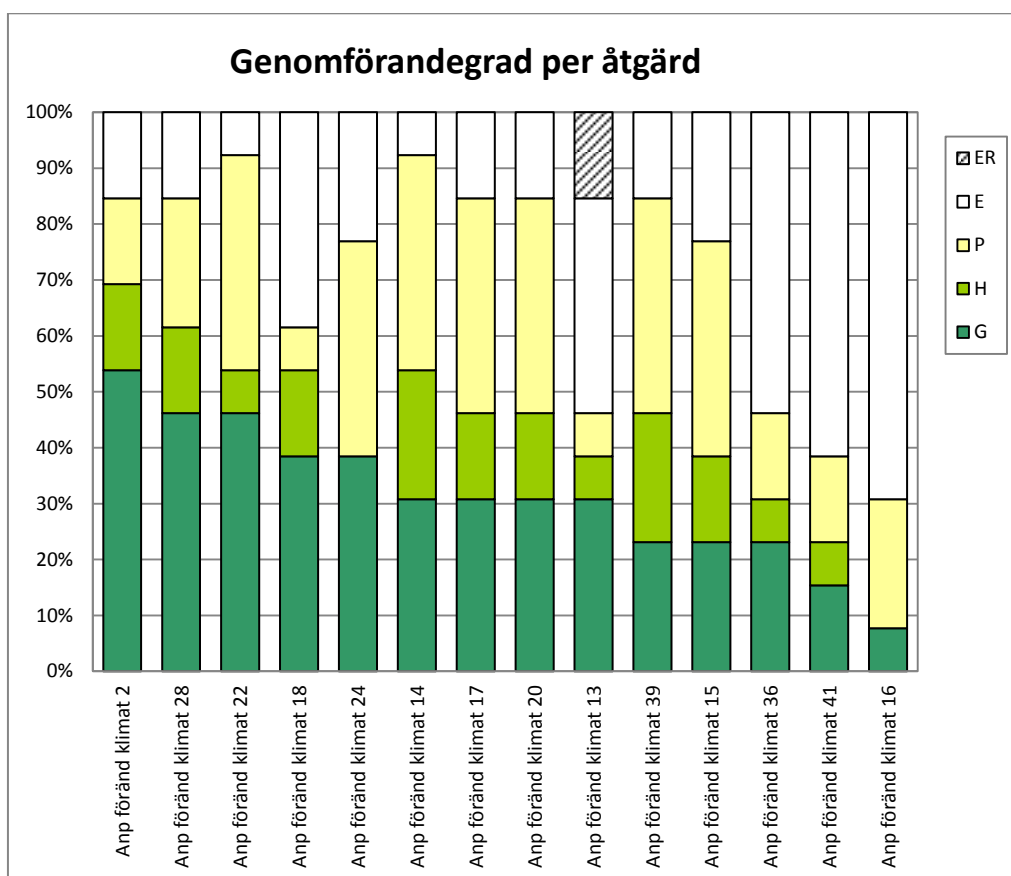
I figur 7 ser man att tolv kommuner har genomfört åtgärdsarbetet för över sju procent av åtgärderna. De som har flest genomförda åtgärder är Vetlanda och Vaggeryd kommuner med 10 respektive 8 genomförda åtgärder, följt av Jönköping och Eksjö kommuner. Vetlanda och Eksjö kommer med 7 genomförda åtgärder. Ser man istället till hur åtgärdsarbetet har påbörjats i, oavsett genomförandegrad (det vill säga "Genomförd", "Halvvägs" och "Påbörjad"), är det fortfarande Vetlanda kommun som kommer på en första plats följt av Gnosjö och Tranås kommuner. Den som har minst andel "Genomförda" åtgärder är Mullsjö kommun (0 stycken) och de som har högst andel "Ej påbörjade" åtgärder är Sävsjö och Habo kommuner.

³ Åtgärd nummer 13 "Hänsyn till framtida förväntade flöden i omprövningen av vattendomar vid ombyggnation av dammar, utifrån konstruktionens förväntade livslängd" är bedömd som "Ej relevant" för två kommuner.

Genomförandegrad per åtgärd

Figur 8 redovisar andelen kommuner i respektive bedömningsklass per åtgärd. Det innebär att om alla kommuner har genomfört en åtgärd så är 100 procent i klassen ”Genomförd”. Åtgärderna är sorterade i fallande genomförandegrad. Det innebär att den åtgärd som flest har genomfört står längst till vänster och att den åtgärd som minst andel genomfört står längst åt höger. Åtgärdernas namn framgår av tabell 3.

Figur 8. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder. Åtgärdernas namn framgår av tabell 3.

Av åtgärderna som har högst genomförandegrad handlar en del om information och att ta fram underlag, planer och liknande. Ytterligare andra åtgärder med hög genomförandegrad handlar om att åtgärderna omfattas i ett tema som länge varit ett prioriterat område inom klimatanpassningsarbetet och att det därmed redan finns framtagna planeringsunderlag att arbeta med.

Bilaga 2. Klimatanpassningsåtgärder som ej var med i enkäten

Åtgärd	Motivering till att den inte är med i enkäten
Åtgärd 1: Trafikverket och kommunerna bedömer, vid dimensionering och höjdsättning av gator, vägar, broar, viadukter, cyklistundergångar och vägtrummor, konsekvenserna för ett 100-årsregn alternativt för framtida förväntade regnmängder inom den förväntade livslängden på konstruktionen. Trafikverket och kommunerna tillser även att vägvallar byggs för att klara klimatförändringarna i stabilitet och bärighet.	Utanför kommunens rådighet
Åtgärd 4: Trafikverket och kommunerna bedömer, vid dimensionering och höjdsättning av järnvägar och järnvägsbroar, konsekvenserna för ett 100-årsregn alternativt för framtida förväntade regnmängder inom den förväntade livslängden på konstruktionen. Trafikverket och kommunerna tillser även att de banvallar som byggs idag byggs för att klara klimatförändringarna i stabilitet.	Kommunerna ej huvudaktör
Åtgärd 23: Länsstyrelsen sammankallar en regional arbetsgrupp som tar fram gemensamma riktlinjer och rekommendationer för dagvattenhantering i ett förändrat klimat.	Kommunen ej huvudaktör. Färdigställdes 2015.
Åtgärd 25: Länsstyrelsen och kommunerna genomför ett tillsynsprojekt, genom Miljösamverkan F, med syftet att tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter väger in klimatförändringarna i sina riskbedömningar och anpassar sin egenkontroll till eventuellt nya risker.	Kommunen ej huvudaktör. Från Länsstyrelsens sida är den påbörjad.
Åtgärd 26: Länsstyrelsen och kommunerna beaktar klimatförändringarna vid samråd, prövning och anmälan av miljöfarliga verksamheter.	Kommunen ej huvudaktör
Åtgärd 32: I ett samverkansprojekt tittar man gemensamt på och planerar för möjligheter och utmaningar med en ökande turismnäring i länet. Medverkar gör Smålands turism, Landstinget, Länsstyrelsen, intresserade kommuner samt eventuellt Energikontoret och Regionförbundet.	Kommunen ej huvudaktör
Åtgärd 35: Länsstyrelsen fyllsammans med kommunerna genomför en regional informationskampanj för ökad information om risken för spridning av främmande arter i fångenskap som nu kan sprida sig naturligt i vårt klimat (till exempel akvariearter inklusive växter).	Kommunen ej huvudaktör
Åtgärd 37: Länsstyrelsen sammanställer en informationsbroschyr om byggnadsminnen med tips på förvaltningsåtgärder utifrån förändrade förutsättningar som klimatet medför. Denna distribueras i samverkan med kommuner till byggnadsminnesinnehavare och andra förvaltare av värdefulla byggnader.	Kommunen ej huvudaktör. Färdigställd 2015.

Åtgärd 42: Kommunerna beaktar klimatförändringarna i sina risk- och sårbarhetsanalyser.	Väntar med uppföljning till 2016.
Åtgärd 43: Problematiken kring torra studeras djupare inom risk- och sårbarhetsarbetet av berörda aktörer i länet för att öka förmågan att hantera torra. Deltagande i arbetet är främst Länsstyrelsen, kommunerna, Regionen och andra berörda aktörer.	Väntar med uppföljning till 2016.